

**OPERAȚIUNILE PACIFICATOARE
CA FACTOR DE REGLEMENTARE
A CONFLICTELOR ETNOPOLITICE
DIN PERSPECTIVA DREPTULUI
INTERNAȚIONAL PUBLIC**

CUPRINS

LISTA DE ABREVIERI	7
INTRODUCERE	9

Capitolul 1**Operațiunile Pacificatoare și Conflictele Etropolitice
În Contextul Reglementărilor Internaționale
și a Cercetărilor Științifice**

1.1. Reglementările internaționale privind operațiunile pacificatoare în conflictele etropolitice	19
1.2. Mandatul – suportul juridic al operațiunii pacificatoare internaționale.....	35
1.3. Abordările doctrinare pe marginea operațiunilor de menținere a păcii în cadrul conflictelor de specific etnopolitic	42
1.4. Legislația internă a României și Republicii Moldova privind participarea contingentelor naționale în operațiunile pacificatoare	58
1.5. Concluzii.....	65

Capitolul 2**Aspectele Generale ale Operațiunii Pacificatoare
și Conflictului Etnopolitic în Dreptul
Internațional Public**

2.1. Terminologia și conceptele de bază referitoare la operațiunile pacificatoare internaționale.....	69
2.2. Istoricul, actualitatea și perspectiva conceptului de conflict etnopolitic	88
2.3. Operațiunile pacificatoare în soluționarea conflictelor etropolitice – garanție practică a respectării normelor dreptului internațional public.....	104
2.4. Concluzii.....	122

**ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE IMPLICATE ÎN MENȚINEREA
PĂCII ȘI SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR ETNOPOLITICE**

3.1. Activitatea de soluționare a conflictelor etnopolitice a Organizației Națiunilor Unite.....	127
3.2. Direcțiile menținerii păcii în domeniul etnopolitic dezvoltate de Organizația Tratatului Atlanticului de Nord.....	166
3.3. Misiunile organizate de Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa pentru a promova pacea și securitatea între diverse grupări etnice	174
3.4. Operațiunile și misiunile de menținere a păcii organizate cu suportul activ al Uniunii Europene	182
3.5. Concluzii.....	187

Capitolul 4

**ELEMENTELE DISTINCTE ALE PARTICIPĂRII FORȚELOR
ROMÂNEȘTI ȘI MOLDOVENE LA OPERAȚIUNILE PACIFICATOARE
ÎN SCOPUL REGLEMENTĂRII CONFLICTELOR ETNOPOLITICE**

4.1. Aspectele juridice și concepțiile doctrinare ale participării României la operațiunile pacificatoare de specific etnopolitic	191
4.2. Aspecte juridice privind participarea Republicii Moldova în cadrul operațiunilor și misiunilor de menținere a păcii	204
4.3. Concluzii.....	228

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	233
--	------------

BIBLIOGRAFIE.....	239
--------------------------	------------

ANEXE

ANEXA 1. Misiunile și operațiunile desfășurate de ONU	257
ANEXA 2. Misiunile și operațiunile desfășurate de NATO	260
ANEXA 3. Misiunile, oficiile și centrele OSCE (actuale).....	261
ANEXA 4. Misiunile și operațiunile desfășurate de Uniunea Europeană.....	262
ANEXA 5. Misiunile pacificatoare la care participă România (inclusiv încheiate).....	264
ANEXA 6. Misiunile pacificatoare la care participă Republica Moldova (inclusiv încheiate)	265

Capitolul 1

Operațiunile Pacificatoare și Conflictele Etropolitice în Contextul Reglementărilor Internaționale și a Cercetărilor Științifice

---

*Aș face crimă ca să obțin Premiul Nobel pentru Pace.
Steven Wright*

1.1. Reglementările internaționale privind operațiunile pacificatoare în conflictele etropolitice

Analizând instrumentele internaționale care reglementează diversele aspecte ale tematicii propuse spre cercetare, urmează să evidențiem faptul că acestea pot fi grupate în două categorii generice, și anume: actele internaționale care se referă la domeniul garantării și menținerii păcii și securității în lume, inclusiv prin opțiunea recurgerii la operațiunile pacificatoare ca și factor de reglementare a diferendelor internaționale, și actele internaționale care consacră drepturi și libertăți specifice pentru grupurile și minoritățile etnice.¹

1.1.1. Actele internaționale care reglementează menținerea păcii și securității în relațiile între statele lumii

1) *Carta ONU*² semnată la 26 iunie 1945, San Francisco (SUA), în vigoare din 24 octombrie 1945, este actul de fundamentare care a condiționat stabilirea statu-quo-ului în lumea postbelică, ordonând cursul de pace al relațiilor interstatale mai mult de șase decenii.

---

¹ Comșa (Bejan), A.-M., *Reglementările internaționale privind operațiunile pacificatoare în conflictele etropolitice*. În: Revista Administrarea Publică, Chișinău, 2013, nr. 4, p. 150-157.

² Charter of the United Nations 26 June 1945, <http://www.un.org/en/documents/charter/chapter1.shtml> (Accesat la 13.03.2013).

Astfel, Carta în art. 23-51 a stabilit formarea Consiliului de Securitate care poartă răspunderea principală pentru menținerea păcii și securității internaționale. În îndeplinirea scopurilor propuse, Consiliul acționează în numele tuturor membrilor organizației și în conformitate cu scopurile și principiile ONU.

Prima funcție ce revine, în acest scop, Consiliului de Securitate este cea de prevenire a conflictelor, prin rezolvarea pe cale pașnică a diferendelor internaționale, în conformitate cu prevederile Capitolului VI din Cartă. Consiliul de Securitate poate invita participanții să rezolve diferendul prin mijloace pașnice, poate ancheta orice diferend sau orice situație ce ar putea duce la nașterea unui conflict sau, poate recomanda procedurile sau metodele de aplanare corespunzătoare.

În cazul unor amenințări la adresa păcii, încălcări ale păcii sau în cazul unui act de agresiune, Consiliul de Securitate poate face recomandări sau adopta hotărâri privind măsurile ce se vor aplica pentru menținerea sau restabilirea păcii și securității internaționale, în conformitate cu art. 41 și 42 din Carta ONU. În temeiul dispozițiilor art. 41 al Cartei, Consiliul de Securitate poate aplica măsuri de constrângere care nu implică folosirea forței armate. Astfel de măsuri sunt: întreruperea completă sau parțială a relațiilor economice sau a comunicațiilor feroviare, maritime, aeriene, poștale, telegrafice, prin radio și a altor mijloace de comunicație, precum și ruperea relațiilor diplomatice.

În cazul în care, Consiliul de Securitate consideră că măsurile aplicate conform art. 41 al Cartei s-au dovedit a fi inadecvate, acesta poate aplica măsuri de constrângere bazate pe folosirea forței armate. În acest sens, Carta prevede dreptul Consiliului de Securitate de a întreprinde „cu forțe aeriene, navale sau terestre, orice acțiune pe care o socotește necesară pentru menținerea sau restabilirea păcii și securității internaționale” (art. 42). Aceste acțiuni pot cuprinde demonstrații, măsuri de blocadă și alte operațiuni ale unor forțe aeriene, navale sau terestre ale membrilor Națiunilor Unite.

Pentru realizarea acestor acțiuni, Consiliul de Securitate hotărăște instituirea Forțelor armate ale ONU (*căștile albastre*). Ele sunt formate din contingente militare puse la dispoziția organizației de către unii dintre membrii acesteia, care au fost solicitați în acest sens de către Consiliu.

În îndeplinirea funcției sale de apărare a păcii și securității internaționale și de soluționare a diferendelor internaționale, Consiliul de Securitate

poate invita părțile aflate în conflict să se conformeze unor măsuri provizorii pentru preîntâmpinarea agravării situației existente între ele, astfel condiționând diminuarea tensiunii din regiunea afectată de conflict.

Consiliul de Securitate întreține relații cu organizațiile internaționale cu caracter regional în vederea menținerii păcii și securității internaționale. De asemenea, el colaborează cu organizațiile regionale la soluționarea diferendelor care se ivesc între membrii lor. Astfel, art. 52 alin. 3 din Cartă precizează: „Consiliul de Securitate va încuraja dezvoltarea soluționării pașnice a diferendelor locale prin intermediul unor asemenea acorduri regionale sau organisme regionale.”

În esență, Carta ONU constituie principalul instrument internațional, prevederile căruia formează un cadru juridic larg destinat fortificării relațiilor de pace și securitate internațională, asigurând coexistența pașnică între diferite popoare și națiuni ale lumii, inclusiv și acelea care locuiesc în limitele teritoriale ale unui singur stat. Anume prin punerea în aplicare efectivă a dispozițiilor Cartei ONU, este posibilă organizarea și desfășurarea operațiunilor pacifatoare internaționale sub auspiciile Națiunilor Unite, dar și sub egida organizațiilor internaționale cu vocație regională.

2) *Tratatul NATO*³ semnat la 04 aprilie 1949, Washington (SUA), în vigoare din 04 august 1949, fiind documentul de bază care reglementează activitatea, structura, funcțiile și competențele ale blocului politic și militar occidental, la rândul său, prevede că statele semnatare sunt hotărâte să își unească eforturile în scopul apărării colective și al păstrării păcii și securității, ele căutând să promoveze stabilitatea și bunăstarea zonei Nord-Atlantice.

În conformitate cu prevederile Cartei Organizației Națiunilor Unite, statele semnatare ale Tratatului Organizației Atlanticului de Nord se angajează să soluționeze prin mijloace pașnice orice diferend internațional în care ar putea fi implicate, astfel încât să nu se aducă atingere păcii și securității internaționale, precum și justiției, și să se abțină în relațiile internaționale de la recurgerea la amenințarea cu forța sau la folosirea forței în orice mod incompatibil cu scopurile Organizației Națiunilor Unite (art. 1).

Statele-membre ale NATO vor contribui la dezvoltarea relațiilor internaționale bazate pe pace și prietenie, prin consolidarea instituțiilor lor libere, prin asigurarea unei mai bune înțelegeri a principiilor pe care sunt fondate aceste instituții și prin promovarea condițiilor de asigurare a

---

³ The North Atlantic Treaty, Washington D.C., 4 April 1949, http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm (Accesat la 04.04.2013).

stabilității și bunăstării. Astfel, aplicarea forțelor armate devenind un ultim mijloc de soluționare a oricăror diferende sau conflicte.⁴

Conform art. 3 din Tratat, pentru a îndeplini mai eficient obiectivele lui, părțile, separat sau împreună, prin intermediul auto-ajutorării și al sprijinului reciproc continue, își vor menține și își vor dezvolta capacitatea individuală și cea colectivă de rezistență în fața unui atac armat.

În conformitate cu art. 5 din Tratatul Atlanticului de Nord, părțile convin că un atac armat împotriva uneia sau mai multora dintre ele, în Europa sau în America de Nord, va fi considerat un atac împotriva tuturor și, în consecință, sunt de acord că, dacă are loc asemenea atac armat, fiecare dintre ele, în exercitarea dreptului la auto-apărare individuală sau colectivă recunoscut prin articolul 51 din Carta Națiunilor Unite, va sprijini Partea sau Părțile atacate prin efectuarea imediată, individual sau de comun acord cu celelalte Părți, a oricărei acțiuni pe care o consideră necesară, inclusiv folosirea forței armate, pentru restabilirea și menținerea securității zonei Nord-Atlantice. Orice astfel de atac armat și toate măsurile adoptate ca rezultat al acestuia vor trebui raportate imediat Consiliului de Securitate. Aceste măsuri vor înceta după ce Consiliul de Securitate va adopta măsurile necesare pentru restabilirea și menținerea păcii și securității internaționale.

Trebuie astfel remarcat că Tratatul NATO constituie acel cadru de drept în conformitate cu care se mandatează operațiunile de menținere a păcii desfășurate de către blocul politic și militar.

3) Actul Final de la Helsinki⁵ sau Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, elaborat la Helsinki (Finlanda) în 01 august 1975, este documentul care a constituit un cadru legal pertinent pentru ordonarea relațiilor între statele spațiului pan-european în vederea edificării unui parteneriat durabil de stabilitate, a proclamat și detaliat conținutul a zece principii de drept internațional, care au stat la baza construirii unei noi Europe în spirit reciproc de colaborare între state și națiuni, printre care se numără egalitatea suverană, renunțarea la forță sau la amenințarea cu utilizarea acesteia, inviolabilitatea frontierelor, integritatea teritorială a statelor, soluționarea pașnică a diferendelor, neintervenția în afacerile interne, respectarea drepturilor și libertăților

⁴ Manualul NATO. Bruxelles: Biroul de informare și presă, 2001, p. 23.

⁵ Conference on Security and Co-Operation in Europe Final Act, 1 august 1975, Helsinki <http://www.osce.org/mc/39501?download=true> (Accesat la 20.05.2013).

fundamentale ale omului, egalitatea în drepturi și autodeterminarea popoarelor, cooperarea între state, executarea cu buna-credință a angajamentelor asumate în virtutea dreptului internațional public.

În mod special, Actul prevede că statele semnatare sunt hotărâte să respecte și să pună în aplicare, în relațiile lor fiecare cu celălalt, între altele, următoarele prevederi:

- Să facă efectivă și să dea expresie, prin toate căile și formele pe care le consideră adecvate, îndatoririi de a se abține să recurgă la folosirea forței sau la amenințarea cu forța în relațiile lor fiecare cu celălalt.

- Să se abțină de la orice folosire a forțelor armate, incompatibilă cu scopurile și principiile Cartei Națiunilor Unite și cu prevederile Declarației privind principiile care guvernează relațiile reciproce între statele participante, împotriva unui alt stat participant, în special de la invazia sau atacul asupra teritoriului său.

- Să se abțină de la orice manifestare de forță tinzând să facă un alt stat participant să renunțe la exercitarea deplină a drepturilor sale suverane.

- Să se abțină de la orice act de constrângere economică destinat să subordoneze propriilor lor interese exercitarea de către un alt stat participant a drepturilor inerente suveranității sale și să-și asigure astfel avantaje de orice fel.

- Să promoveze, prin toate mijloacele pe care fiecare din ele le consideră adecvate, un climat de încredere și de respect între popoare, în conformitate cu obligația lor de a se abține de la propaganda în favoarea războaielor de agresiune sau a oricărei amenințări cu forța sau folosiri a forței împotriva unui alt stat participant, incompatibilă cu scopurile Națiunilor Unite și cu Declarația privind principiile care guvernează relațiile reciproce dintre statele participante.

- Să depună toate eforturile pentru a reglementa în mod exclusiv prin mijloace pașnice orice diferend între ele, a cărui continuare este susceptibilă să amenințe menținerea păcii și securității internaționale în Europa, și să caute, înainte de toate, o soluționare prin mijloacele prevăzute în articolul 33 al Cartei ONU.

- Să se abțină de la orice acțiune care ar putea să împiedice reglementarea pașnică a diferendelor între statele participante.

În limitele juridice impuse prin Actul Final al Conferinței de la Helsinki pentru Securitate și Cooperare în Europa, își desfășoară activitatea

pacifcatoare și OSCE, fiind una din organizațiile internaționale regionale care își propun drept scop menținerea păcii și securității în lume.

4) Carta Ligii Arabe⁶ semnată la 22 martie 1945, Cairo (Egipt), în vigoare din 11 mai 1945, instrumentul internațional de bază care reglementează relațiile între statele lumii arabe, enunță crearea Ligii, obiectul principal al activității acesteia fiind asigurarea de relații mai strânse între statele membre, coordonarea acțiunilor lor politice în vederea salvagădării independenței și suveranității lor, a preocupării față de problemele statelor arabe și de interesele acestora.

Conform prevederilor Cartei respective, statelor membre nu le este permis să se atace între ele, din contra, ele au obligația de a interveni de partea membrilor, în cazul în care aceștia sunt supuși unei agresiuni din afară, în vederea respingerii actului de agresiune. Consiliului Ligii Arabe îi revine rolul de mediator însărcinat să asigure că disputele care pot duce la război între două state membre sau între un stat membru și un alt stat, vor fi soluționate pe calea pașnică.

Astfel, Carta Ligii Arabe constituie documentul internațional principal care asigură securitatea și stabilitatea în statele arabe ale Orientului Apropiat, dar și în cele din nordul și centrul continentului african.

5) Cât despre securitatea din regiunea Europei Occidentale și Centrale, *Tratatul privind Uniunea Europeană*⁷ semnat la 07 februarie 1992, Maastricht (Olanda), în vigoare din 01 noiembrie 1993, cu modificările și completările ulterioare, pune în aplicare o Politică Externă și de Securitate Comună (PESC), în cadrul căreia Uniunea poate recurge la mijloace civile și militare, incluzând acțiunile comune în materie de dezarmare, misiunile umanitare și de evacuare, misiunile de consiliere și de asistență în probleme militare, misiunile de prevenire a conflictelor și de menținere a păcii, misiunile forțelor de luptă pentru gestionarea crizelor, inclusiv misiunile de restabilire a păcii și operațiile de stabilizare după încetarea conflictelor.

Toate aceste misiuni pot contribui la combaterea terorismului, inclusiv prin sprijinul acordat țărilor terțe în stoparea acestuia pe teritoriul lor (art. 43 alin. 1).⁸ Angajamentele și cooperarea în acest domeniu sunt

⁶ Pact of the Arab League of States 22 march 1945, <http://www.mideastweb.org/arableague.htm> (Accesat la 23.05.2013).

⁷ Tratatul privind Uniunea Europeană, versiunea consolidată. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, nr. C 83/13, 30 martie 2010.

⁸ Andreșan-Grigoriu, B., Tudorel, Ș., *Tratatele Uniunii Europene*. București: Editura Hamangiu, 2010, p. 31.

conforme cu cele asumate în cadrul Organizației Tratatului Atlanticului de Nord și Cartei ONU, care rămân pentru statele membre ale acestei organizații fundamentul apărării lor colective și cadrul de punere în aplicare a acesteia.⁹

La rândul său, Politica de Securitate și Apărare Comună (PSAC), parte integrantă a PESC, cuprinde operațiunile militare și misiunile civile ale Uniunii. PSAC oferă cadrul de politici pentru o serie de structuri politice și militare permanente și pentru operațiuni în străinătate. Politica a fost incorporată în tratatele UE în 1999.

Din anul 2003, Strategia Europeană de Securitate a stabilit strategiile ce stau la baza PSAC, în timp ce Tratatul de la Lisabona¹⁰ oferă o claritate juridică cu privire la aspectele instituționale, și întărește rolul politic și bugetar al Parlamentului European. Ca una dintre cele politicile cele mai vizibile și cu cele mai rapide evoluții ale UE, PSAC a dobândit o orientare strategică majoră și o capacitate operațională în mai puțin de un deceniu.¹¹

În acest sens, Tratatul privind Uniunea Europeană stabilește în art. 42 alin. 1, că politica de securitate și apărare comună face parte integrantă din politica externă și de securitate a Uniunii. Aceasta îi asigură o capacitate operațională bazată pe mijloace civile și militare, la care poate recurge în cadrul misiunilor în afara Uniunii pentru a asigura menținerea păcii, prevenirea conflictelor și întărirea securității internaționale, în conformitate cu principiile Cartei ONU, iar îndeplinirea acestor sarcini se sprijină pe capacitățile furnizate de statele membre.

Astfel, Tratatul privind Uniunea Europeană, cu toate modificările și amendamentele efectuate, reglementează acel cadru juridic special care asigură pacea și stabilitatea atât cu referire la statele membre, cât și cu referire la alte state, conflictele pe care le înfățișează acestea din urmă fiind susceptibile soluționării inclusiv prin intermediul operațiunilor pacifitoare mandatate, organizate și desfășurate de către forțele UE navale și terestre.

---

⁹ Comșa (Bejan), A.-M., *Reglementările internaționale privind operațiunile pacifitoare în conflictele etnopolitice*. În: *Revista Administrarea Publică*, Chișinău, 2013, nr. 4, p. 153.

¹⁰ Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene, semnat la Bruxelles (Belgia), 03 decembrie 2007, în vigoare din 01 decembrie 2009. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, nr. C 306, 17 decembrie 2007.

¹¹ Karock, U., *Politica de securitate și apărare comună. Fișă tehnică despre Uniunea Europeană*. http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/ro/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.1.2.html (Accesat la 01.04.2014).

1.1.2. Actele internaționale care consacră drepturi și libertăți pentru grupările etnice

1) **Declarația universală a drepturilor omului**¹² a fost adoptată la 10 decembrie 1948, prin Rezoluția 217 A în cadrul celei de a III-a sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, fiind primul act internațional al lumii postbelice care stabilește o serie de drepturi inalienabile ființelor vii, cuprinde 30 de articole care garantează drepturi atât civile, cât și politice pentru toate ființele umane excluzând orice fel de discriminare.

Astfel, este interzisă orice metodă de discriminare bazată pe deosebirea de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine socială sau națională, avere, naștere sau orice alte împrejurări. Art. 1 din Declarație se referă la demnitatea înăscută a tuturor ființelor umane ca fiind conceptul fundamental aflat la baza tuturor standardelor cu privire la drepturile omului. Toate ființele umane sunt născute libere și egale în demnitate și drepturi, fiind de o importanță covârșitoare pentru întregul sistem al drepturilor consacrate și protejate. El se referă nu numai la drepturile omului în general, ci constituie și una din premisele de bază în ceea ce privește drepturile etnice, lingvistice și culturale ale persoanelor aparținând grupurilor etnice. Egalitatea în demnitate și drepturi presupune respect pentru identitatea individului în calitatea acestuia de ființă umană. Apartenența etnică este una din componentele fundamentale ale identității umane. De aceea respectul pentru demnitatea persoanei este în mod intim legat de respectul pentru identitatea ei și, în consecință, pentru apartenența etnică a persoanei respective.

Subliniem că, Declarația universală a drepturilor omului, deși nu constituie un tratat internațional în sensul dreptului internațional public, nebeneficiind deci de forța juridică imperativă, prezintă un act fundamental care pentru prima dată în istoria contemporană postbelică a proclamat principalele drepturi ale omului la cea mai largă scară, fiind adoptat ca „un standard comun pentru toate popoarele și neamurile.”¹³

---

¹² The Universal Declaration of Human Rights 10 december 1948, <http://www.un.org/en/documents/udhr/> (Accesat la 23.05.2013).

¹³ Fuerea, A., *Tratatele fundamentale ale Uniunii Europene*, Editura C.H. Beck, București, 2013, p. 153.

2) Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale¹⁴ încheiată la Roma (Italia) la 4 noiembrie 1950, a intrat în vigoare în septembrie 1953 și a fost amendată ulterior prin mai multe Protocoale. Ea este instrumentul european care instituie un mecanism distinct de protecție a drepturilor recunoscute ființei umane în spațiul pan-european pus în sarcina Curții Europene a drepturilor omului, fiind cel mai des reclamat de către justițiabilii europeni în vederea apărării prerogativelor subiective consacrate. El nu conține nici o dispoziție expresă care să vizeze situația drepturilor grupurilor etnice de pe teritoriul statelor europene membre ale Consiliului Europei. Însă Convenția consacră drepturi recunoscute oricărei persoane, care au incidență și în raport cu situația grupurilor minoritare, cele mai importante din acest punct de vedere fiind interzicerea discriminării (art. 14 din Convenție), dreptul la interpret în procedurile judiciare civile și penale (art. 5 alin. 2, art. 6 alin. 1, art. 6 alin. 3 lit. a) și e) din Convenție), libertatea de întrunire și de asociere (art. 11 din Convenție), dreptul la instruire (art. 2 din Protocolul nr. 1 la Convenție), drepturile cu caracter electoral (art. 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție). În prezent, toate cele 47 de state membre ale Consiliului Europei sunt părți la CEDO.

3) Carta drepturilor fundamentale.¹⁵ În iunie 1999, Consiliul European de la Köln a considerat că drepturile fundamentale aplicabile la nivelul Uniunii Europene trebuie consolidate într-o Cartă, pentru a li se conferi o mai mare vizibilitate. Șefii de stat/de guvern au dorit să includă în această Cartă principiile generale stabilite în Convenția Europeană pentru Drepturile Omului din 1950 și pe cele care derivă din tradițiile constituționale comune statelor membre. În plus, ea trebuia să includă drepturile fundamentale care li se aplică cetățenilor UE, precum și drepturile economice și sociale conținute în Carta Socială a Consiliului Europei și în Carta Comunitară a Drepturilor Sociale Fundamentale ale Lucrătorilor. De asemenea, ea trebuia să reflecte principiile rezultate din jurisprudența Curții de Justiție și a Curții Europene a Drepturilor Omului. Pentru prima dată în istoria Europei, Carta drepturilor fundamentale ale

¹⁴ Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 04 noiembrie 1950, http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ROM.pdf (Accesat la 23.05.2013).

¹⁵ Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene din 07 decembrie 2000. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, nr. C 326/393, 26 octombrie 2012.

Uniunii Europene însumează în cadrul unui singur document întreaga arie a drepturilor civile, politice, economice și sociale.¹⁶

Carta a fost elaborată de o convenție alcătuită dintr-un reprezentant al fiecărui stat membru și al Comisiei Europene, precum și din membri ai Parlamentului European și ai parlamentelor naționale. Documentul a fost proclamat, în mod oficial, la Nisa în 7 decembrie 2000 de Parlamentul European, Consiliu și Comisie.

În decembrie 2009, odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Cartei Drepturilor Fundamentale i-a fost conferită aceeași forță juridică obligatorie ca cea a tratatelor, ea fiind modificată și proclamată pentru a doua oară.¹⁷

Carta reunește într-un document unic drepturi și libertăți recunoscute și garantate în spațiul Uniunii Europene, care se găseau anterior într-o varietate de instrumente legislative, cum ar fi legislațiile naționale și cea de la nivelul UE, precum și în convenții internaționale ale Consiliului Europei, ONU și ale Organizației Internaționale a Muncii.

Conferind drepturilor fundamentale mai multă claritate și vizibilitate, ea instaurează securitate juridică în interiorul UE. Ea conține un preambul și 54 de articole, grupate în șapte capitole: demnitatea, libertățile, egalitatea, solidaritatea, drepturile cetățenilor, justiția, dispoziții generale. Carta se aplică instituțiilor europene, cu respectarea principiului subsidiarității, și nu poate sub nicio formă să extindă competențele și sarcinile stabilite pentru acestea de tratate. Carta se aplică, de asemenea, statelor membre atunci când acestea pun în aplicare legislația europeană¹⁸.

În cazul în care drepturile prevăzute de Cartă corespund unor drepturi garantate de Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, înțelesul și întinderea lor sunt aceleași ca cele definite de convenție, deși legislația europeană poate să prevadă o protecție mai extinsă. Orice drept rezultat din tradițiile constituționale comune ale statelor membre trebuie interpretat în conformitate cu tradițiile respective.

Date fiind cele enunțate, subliniem că deși ansamblul drepturilor și libertăților prescrise se răsfrânge inclusiv și asupra minorităților etnice,

¹⁶ Fuerea, A., *Manualul Uniunii Europene*. Ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2006, p. 72.

¹⁷ Andreșan-Grigoriu, B., Tudorel Ș., *Tratatele Uniunii Europene*, Editura Hamangiu, București 2010, p. 201-215.

¹⁸ Fuerea, A., *Tratatele fundamentale ale Uniunii Europene*. București: Editura C.H. Beck, 2013, p. 28.